

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

DECIZIE

privind admiterea recursului

în cauza civilă

SRL „Gonvaro-Con” împotriva Preturii sectorului Buiucani
(încasarea datoriei)

împotriva deciziei din 1 noiembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău

(Dosarul nr. 2rac-115/24
NR. PIGD 2-21109880-01-2rac-24062024)

Lipsa unui răspuns real și explicit al instanței de apel la argumentul central referitor la natura raportului juridic și la incidența Legii nr. 131/2015 afectează însăși legalitatea controlului judiciar exercitat în apel. Curtea de Apel nu putea să confirme soluția primei instanțe fără să stabilească, mai întâi, legea aplicabilă raportului litigios și temeiul juridic al obligației pretinse.

Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. E. Culinca)
Curtea de Apel Chișinău (jud. A. Panov, A. Braga, V. Mihaila)

15 aprilie 2026

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa părților recursul declarat de Pretura sectorului Buiucani,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte,*

Ion Munteanu,

Gheorghe Stratulat, *judcători*

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 20 iulie 2021, SRL „Gonvaro-Con” a depus cerere de chemare în judecată împotriva Preturii sectorului Buiucani, mun. Chișinău, cu privire la încasarea datoriei, a dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată, solicitând încasarea sumei de 1 829 104 lei pentru lucrările executate în lunile iunie-august 2020.

2. Reclamanta a invocat că, în temeiul Dispoziției nr. 132-01 din 24 iunie 2020 cu privire la curățirea albiei râulețului Durlești, emisă de Pretura sectorului Buiucani, s-a dispus curățirea albiei râulețului Durlești pe lungimea de 400 metri, de la strada Codreanu până la sectorul de frontieră „Moldexpo”, în colaborare cu SRL „Gonvaro-Con”, potrivit devizului calculat de executantă. Potrivit devizelor locale întocmite de SRL „Gonvaro-Con”, valoarea lucrărilor de execuție a constituit 662 052 lei pentru lunile iunie-iulie 2020 și 1 167 700 lei pentru lunile iulie-august 2020. A susținut că aceste devize au fost acceptate de Pretura sectorului Buiucani, fiind semnate și ștampilate de pretorul Vadim Brînzaniuc.

3. Totodată, reclamanta a menționat că, potrivit procesului-verbal de recepție a lucrărilor executate în luna iunie-iulie 2020, Pretura sectorului Buiucani a recepționat lucrări în valoare de 662 052 lei, iar potrivit procesului-verbal de recepție a lucrărilor executate în lunile iulie-august 2020, a recepționat lucrări în valoare de 1 167 700 lei. A mai invocat că, la 4 februarie 2021, a transmis Preturii sectorului Buiucani facturile fiscale nr. ***** din 31 iulie 2020, în sumă de 662 052 lei, și nr. ***** din 30 noiembrie 2020, în sumă de 1 167 700 lei, precum și actul de verificare. Reclamanta a susținut că, în lipsa unui răspuns și în vederea soluționării amiabile a litigiului, a somat Pretura sectorului Buiucani, prin scrisoarea nr. 144 din 18 iunie 2021, să achite datoria în termen de 7 zile. Deși somația a fost recepționată la 25 iunie 2021, pârâta nu a executat plata, motiv pentru care a fost înaintată prezenta acțiune. De asemenea, reclamanta a precizat că, la situația din 5 iulie 2021, datoria totală a Preturii sectorului Buiucani față de SRL „Gonvaro-Con” constituia 1 829 104 lei.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

4. Prin hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Centru, din 24 ianuarie 2023, acțiunea a fost admisă. S-a încasat de la Pretura sectorului Buiucani, mun. Chișinău, în beneficiul SRL „Gonvaro-Con” suma de 1 829 104 lei, cu titlu de datorie pentru lucrările efectuate, precum și cheltuielile de judecată în mărime de 50 000 lei, cu titlu de taxă de stat, achitată de reclamantă la depunerea acțiunii.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

5. La 31 ianuarie 2023, Pretura sectorului Buiucani, mun. Chișinău, a declarat apel împotriva hotărârii din 24 ianuarie 2023 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, solicitând casarea hotărârii instanței de fond și pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

6. Prin decizia din 1 noiembrie 2023, Curtea de Apel Chișinău a respins apelul declarat de Pretura sectorului Buiucani și a menținut hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Centru, din 24 ianuarie 2023.

7. Instanța de apel a reținut că între SRL „Gonvaro-Con” și Pretura sectorului Buiucani s-au născut raporturi obligaționale specifice unui raport de prestări servicii, întrucât lucrările de curățire a albiei râulețului Durlești au fost dispuse prin actul emis de Pretură, iar valoarea acestora a fost stabilită prin devizele acceptate și semnate de pretor. Instanța de apel a constatat că lucrările au fost executate și recepționate, fapt confirmat prin procesele-verbale de recepție și prin facturile fiscale emise, în timp ce Pretura sectorului Buiucani nu și-a executat obligația corelativă de plată.

8. Totodată, instanța de apel a apreciat ca neîntemeiată apărarea apelantei privind executarea lucrărilor cu titlu de sponsorizare, reținând că o atare susținere nu este confirmată prin probe pertinente și concludente și că nu a fost încheiat un contract de sponsorizare care să reflecte manifestarea de voință a prestatorului în acest sens. Mai mult, instanța de apel a menționat că potrivit art. 1 alin. (2) din Legea nr. 1420 din 31 octombrie 2002 cu privire la filantropie și sponsorizare, activitatea de sponsorizare se desfășoară de către persoane fizice și juridice benevol, la solicitare, și constă în acordarea de mijloace financiare sau de alte bunuri pentru susținerea unor acțiuni de interes public, iar conform art. 3 alin. (3) din Legea menționată, în cazul sponsorizării cu bunuri materiale, acestea vor fi evaluate în contractul de sponsorizare la valoarea lor reală din momentul transmiterii către beneficiar. Din aceste motive, instanța de apel a considerat ca fiind neîntemeiate argumentele apelantei expuse în acest sens, or, mențiunea manuscrisă (*cu titlu de sponsorizare*) a Pretorului sectorului Buiucani - Vadim

Brînzaniuc, pe devizul de calcul și procesul-verbal de recepție a lucrărilor de curățire a râulețului Durlăști, pe lunile iulie-august 2020, în valoare de 1 167 700 lei, nu poate fi reținută drept condiție acceptată de către SRL „Gonvaro-Con” pentru serviciile prestate și respectiv exonerarea pârâtei/apelantă de la plata pentru serviciile de care a beneficiat, în condițiile în care, nici în prima instanță și nici în instanța de apel, nu au fost prezentate probe concludente și pertinente care să elucideze manifestarea de voință a prestatorului de servicii de a executa lucrările cu scop de sponsorizare, în conformitate cu prevederile art. 3 alin. (3) din Legea nr. 1420 din 31 octombrie 2002 cu privire la filantropie și sponsorizare.

9. Instanța de apel a mai constatat că argumentele invocate în apel nu relevă erori esențiale de fapt sau de drept ale primei instanțe, ci reiau susțineri deja examinate și corect apreciate de aceasta. În aceste condiții, a concluzionat că hotărârea primei instanțe este legală și întemeiată, motiv pentru care apelul a fost respins, cu menținerea hotărârii atacate.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

10. La 24 iunie 2024, Pretura sectorului Buiucani a declarat recurs împotriva deciziei din din 1 noiembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău prin care a solicitat admiterea recursului, repunerea în termen, casarea integrală a deciziei din 1 noiembrie 2023 și a hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din 24 ianuarie 2023, cu trimiterea cauzei spre rejudecare în prima instanță.

11. Pretura sectorului Buiucani a susținut, în esență, că decizia Curții de Apel Chișinău este neîntemeiată, întrucât a menținut hotărârea primei instanțe cu aplicarea eronată a normelor de drept material și procesual, precum și pe baza unei aprecieri vădit nerezonabile a probelor administrate în cauză.

12. Recurenta a invocat că instanța de apel a calificat greșit raporturile dintre părți ca fiind raporturi obligaționale specifice unui contract de prestări servicii, deși între Pretura sectorului Buiucani și SRL „Gonvaro-Con” nu a existat nici contract, nici alte angajamente de plată. Potrivit dispoziției emise la 24 iunie 2020, executarea lucrărilor revenea ÎMPSL Buiucani, care urma să colaboreze cu operatorii economici menționați, astfel încât Pretura nu a contractat direct cu intimata și nu și-a asumat direct obligația de plată. Totodată, recurenta a susținut că instanța de apel nu a ținut seama de regimul juridic special al achizițiilor publice. A menționat că, în lipsa unui contract de achiziții publice încheiat în formă legală, nu puteau lua naștere obligații patrimoniale în sarcina autorității publice, iar litigiul nu putea fi soluționat exclusiv prin aplicarea normelor generale din Codul civil. În acest context, a invocat prioritatea legii speciale în materia achizițiilor publice. Un alt argument al recursului a fost că documentele prezentate de SRL „Gonvaro-Con” nu puteau servi ca probe valabile ale existenței obligației de plată. Recurenta a susținut că aceste înscrisuri nu au fost întocmite și recepționate în cadrul

procedurii legale, nu au fost înregistrate în cadrul autorității publice, nu indică în mod clar data emiterii și ar fi fost semnate de persoane neîmputernicite, cu depășirea atribuțiilor de serviciu. A invocat, de asemenea, că lipsesc actele specifice executării legale a unor lucrări publice, inclusiv contractul, documentele de achiziție și procesul-verbal de recepție finală semnat de comisia competentă și de responsabilul tehnic atestat.

13. Recurenta a mai invocat că instanța de apel a apreciat eronat probele atunci când a reținut că lucrările au fost executate și recepționate, iar valoarea acestora a fost stabilită în mod valabil. Potrivit acesteia, valoarea lucrărilor ar fi fost stabilită unilateral de intimată, fără suport contractual și fără probe pertinente care să confirme întinderea și quantumul prestației pretinse. De asemenea, recurenta a criticat faptul că instanța de apel a respins argumentul referitor la mențiunea „cu titlu de sponsorizare”, dar nu a tras aceeași concluzie și cu privire la inexistența unui contract de achiziții publice. A susținut că, dacă instanța a considerat relevantă lipsa unui contract de sponsorizare pentru a înlătura această apărare, în mod similar trebuia să rețină că lipsa contractului de achiziții publice exclude existența obligației de plată pretinse.

14. Subsidiar, Pretura sectorului Buiucani a invocat încălcarea normelor procesuale referitoare la administrarea și admisibilitatea probelor, susținând că instanțele au reținut și valorificat probe obținute sau întocmite cu încălcarea legii, cu ignorarea prevederilor referitoare la relevanța și admisibilitatea probelor.

15. Un alt motiv de recurs a vizat neatragerea în proces a Primăriei mun. Chișinău, pe care recurenta a indicat-o drept ordonator principal de buget și persoană ale cărei drepturi și obligații ar fi fost afectate prin soluția pronunțată. A susținut că prima instanță trebuia să stabilească din oficiu cercul complet al participanților la proces și să implice această autoritate în judecată, iar instanța de apel trebuia să constate acest neajuns. În opinia recurente, soluționarea cauzei fără participarea unei persoane ale cărei drepturi sunt afectate constituie temei de casare cu trimiterea cauzei la rejudecare.

16. În partea privind admisibilitatea recursului, recurenta a menționat că decizia instanței de apel nu i-a fost comunicată, susținând că a luat cunoștință despre existența acesteia abia la 30 mai 2024, odată cu primirea cererii privind executarea titlului executoriu. Pentru acest motiv, a solicitat repunerea în termenul de declarare a recursului, invocând omisiunea termenului din cauze independente de voința sa.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

17. Articolul 429 alin. (1) din Codul de procedură civilă:

„(1) Pot fi atacate cu recurs deciziile pronunțate de curțile de apel în calitatea lor de instanțe de apel, cât și hotărârile pronunțate de curțile de apel.”

18. Articolul 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă:

„(1) Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.”

19. Articolul 432 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă:

„(1) Recursul este admis dacă:

a) interpretarea legii din hotărârea contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție;

b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție;

c) a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv sau a fost respins ca fiind tardiv un apel depus în termen;

d) hotărârea sau decizia vizează drepturile persoanei care nu a fost atrasă în proces;

e) hotărârea sau decizia este arbitrară ori se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor;

f) instanța nu a fost compusă potrivit legii sau hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

(2) Temeiurile menționate la alin. (1) lit. d)–f) pot fi invocate în recurs doar dacă au fost invocate în apel sau dacă încălcarea a avut loc în instanța de apel.”

20. Articolul 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă:

„(1) Instanța, după ce judecă recursul, este în drept: c) să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.”

21. Articolul 373 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă:

„(1) Instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță.

(2) În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.”

22. Articolul 130 alin. (1) din Codul de procedură civilă:

„(1) Instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege”.

23. Articolul 240 alin. (1) din Codul de procedură civilă:

„(1) La deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării cauzei și admisibilitatea acțiunii.”

24. Articolul 1 din Legea nr. 131 din 3 iulie 2015 privind achizițiile publice (în redacția în vigoare la momentul raporturilor juridice dintre părți):

„Contract de achiziții publice – contract cu titlu oneros, încheiat în scris între unul sau mai mulți operatori economici și una sau mai multe autorități contractante, care are ca obiect achiziția de bunuri, executarea de lucrări sau prestarea de servicii.”

25. Articolul 2 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 131/2015 (în redacția în vigoare la momentul raporturilor juridice dintre părți):

(1) Prezenta lege se aplică contractelor de achiziții publice, cu excepția celor specificate la art. 5, a căror valoare estimată, fără taxa pe valoarea adăugată, este egală cu sau mai mare decât următoarele praguri pentru contractele de achiziții publice de lucrări – 250000 de lei.”

26. Articolul 7 din Legea nr. 131/2015 (în redacția în vigoare la momentul raporturilor juridice dintre părți):

„Reglementarea relațiilor privind achizițiile publice se efectuează în baza următoarelor principii: a) utilizarea eficientă a banilor publici și minimizarea riscurilor autorităților contractante; b) transparența achizițiilor publice; c) asigurarea concurenței și combaterea practicilor anticoncurențiale în domeniul achizițiilor publice; d) protecția mediului și promovarea unei dezvoltări durabile prin intermediul achizițiilor publice; e) menținerea ordinii publice, bunelor moravuri și siguranței publice, ocrotirea sănătății, protejarea vieții oamenilor, florei și faunei; f) liberalizarea și extinderea comerțului internațional; g) libera circulație a mărfurilor, libertatea de stabilire și de prestare a serviciilor; h) tratament egal, imparțialitate, nediscriminare în privința tuturor ofertanților și operatorilor economici; i) proporționalitate; j) recunoaștere reciprocă; k) asumarea răspunderii în cadrul procedurilor de achiziție publică.”

27. Articolul 74 alin. (1), (4) și (8) din Legea nr. 131/2015 (în redacția în vigoare la momentul raporturilor juridice dintre părți):

„(1) Contractul de achiziții publice se încheie conform procedurilor de achiziție publică prevăzute de prezenta lege, pentru întreaga sumă atribuită unei achiziții pe an, în temeiul planului de achiziție și în limita alocațiilor aprobate.

(4) Se interzice, la momentul încheierii contractului de achiziții publice, modificarea unor elemente ale ofertei câștigătoare, impunerea de noi cerințe ofertantului câștigător sau implicarea oricărui alt ofertant decât cel care a prezentat oferta cea mai avantajoasă.

(8) Contractul de achiziții publice/acordul-cadru pentru care sursele financiare se alocă din bugetul de stat/bugetul local se înregistrează obligatoriu la una din trezoreriile regionale ale Ministerului Finanțelor și intră în vigoare la data înregistrării sau la o altă dată ulterioară prevăzută de acesta după înregistrare la una din trezoreriile regionale ale Ministerului Finanțelor.

28. Articolul 76 alin. (1) și (3) din Legea nr. 131/2015 (în redacția în vigoare la momentul raporturilor juridice dintre părți):

„(1) Autoritatea contractantă nu are dreptul să divizeze achiziția prin încheierea de contracte de achiziții publice separate în scopul aplicării unei alte proceduri de achiziție publică decât procedura care ar fi fost utilizată în conformitate cu prezenta lege în cazul în care achiziția nu ar fi fost divizată. Excepție constituie achiziția de bunuri și servicii sezoniere, care impune încheierea unor contracte separate pe diferite perioade de timp. Pentru achizițiile de bunuri, lucrări și servicii a căror perioadă de realizare este mai mare de un an, contractul poate fi încheiat pentru întreaga achiziție, însă realizarea lui urmează a fi asigurată în limitele alocațiilor anuale prevăzute în aceste scopuri și precizate anual în contract.

(3) Se interzice cesiunea de creanță (datorie), precum și modificarea oricărui element al contractului de achiziții publice încheiat sau introducerea unor elemente noi dacă asemenea acțiuni sînt de natură să schimbe condițiile ofertei care au constituit temei pentru selectarea acesteia și să majoreze valoarea ei, cu excepția cazurilor prevăzute de prezentul articol.

MOTIVAREA INSTANȚEI

29. Sub aspectul respectării termenului de declarare a recursului, Completul de judecată reține că dispozitivul deciziei Curții de Apel Chișinău a fost pronunțat în ședință publică la 1 noiembrie 2023 (f.d. 111), iar ulterior, la 4 ianuarie 2024, decizia motivată a fost expediată participanților la proces, potrivit scrisorii anexate la dosar (f.d. 119). Cu toate acestea, materialele cauzei nu conțin nici o probă care să ateste comunicarea efectivă a deciziei integrale către recurenta Pretura sectorului Buiucani. La dosar lipsesc confirmarea de recepționare, plicul poștal returnat, avizul de livrare sau orice alt înscris din care să rezulte, în mod cert, că hotărârea motivată a ajuns la destinatar.

30. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că simpla anexare la dosar a scrisorii de expediere nu constituie, prin ea însăși, o dovadă suficientă a comunicării corespunzătoare și efective a unui act de procedură, în lipsa unor probe confirmative ale recepționării (decizia nr. [2ra-1763/23](#), § 48-50).

31. Relevante sunt și împrejurările cauzei, din care rezultă că până la emiterea deciziei motivate, comunicarea dintre instanța de apel și Pretura sectorului Buiucani s-a realizat constant prin intermediul poștei electronice (f.d. 91–93, 95–96, 101, 106–107). Cu toate acestea, decizia integrală nu a fost transmisă prin același mijloc de comunicare utilizat anterior în mod constant în raporturile procesuale dintre instanță și parte, ci a fost expediată la adresa poștală, fără ca dosarul să conțină dovada recepționării. Mai mult, din scrisoarea de expediere nu rezultă că hotărârea ar fi fost transmisă și la adresa electronică a recurente. Această schimbare a modalității de comunicare, neînsoțită de probe care să confirme primirea efectivă a actului, exclude posibilitatea de a prezuma în mod valabil că partea a luat cunoștință de conținutul deciziei motivate.

32. În asemenea circumstanțe, simpla existență în dosar a unei mențiuni privind expedierea deciziei motivate nu este suficientă pentru a demonstra comunicarea legală și efectivă a acesteia. Or, termenul de declarare a recursului nu poate începe să curgă de la o dată prezumată ori nedovedită, ci numai de la data la care comunicarea hotărârii este stabilită prin probe certe. Prin urmare, în absența dovezii comunicării legale și efective a deciziei integrale a Curții de Apel Chișinău, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că recursul declarat la 24 iunie 2024 de către Pretura sectorului Buiucani urmează a fi considerat depus în termenul prevăzut de art. 434 din Codul de procedură civilă.

A. Principii generale.

33. În jurisprudența sa, Curtea Supremă de Justiție a tranșat că unul din principalele sarcini ale instanței judecătorești investită cu judecarea unei cauzei este precizarea legii care urmează a fi aplicată și determinarea raporturilor juridice dintre părți (decizia nr. [2rac-269/22](#), §54-55).

34. Sarcina determinării raportului juridic dintre părți, care aparține instanței de judecată, nu poate fi îndeplinită formal. Aceasta necesită inclusiv o calificare concretă a raportului juridic dintre părți, determinarea limitelor drepturilor și obligațiilor lor în raport cu elementele aflate în litigiu (decizia nr. [2rac-125/24](#), §51).

35. Primul pas obligatoriu este determinarea existenței sau inexistenței circumstanțelor faptice care confirmă ori infirmă raportul juridic material litigios. Nu este suficientă o simplă examinare formală a înscrisului ori a elementelor sale externe, analiza fiind necesar a se extinde asupra comportamentului părților în contextul executării contractului și asupra tuturor probelor administrate (decizia nr. [2ra-278/24](#), §68).

36. Prin urmare, instanța de judecată și de apel trebuie să determine raportul material-litigios dintre părți întru constatarea corectă a specificului obiectului acțiunii civile și temeiului acesteia. Subsecvent identificării raporturilor dintre părți, instanța de judecată urmează să stabilească obiectul probațiunii pe pricina dedusă judecății, circumstanță care presupune în sine conturarea faptelor juridice prin care se justifică pretențiile și obiecțiile părților și fără de care este imposibilă soluționarea justă a litigiului (decizia nr. [2ra-422/24](#), §29).

37. La fel, Curtea Supremă de Justiție (decizia nr. [2rac-32/23](#), §48, decizia nr. [2ra-489/23](#), §51, decizia nr. [2ra-188/25](#), §48) a subliniat că lacunele în probatoriu nu pot fi înlocuite cu presupuneri referitoare la conținutul și întinderea drepturilor și obligațiilor într-un raport juridic. Astfel, hotărârea judecătorească nu poate fi întemeiată pe simple presupuneri ci doar pe probe.

B. Aplicarea principiilor în prezenta cauză.

38. Raportând principiile expuse supra în cauza concretă dedusă judecății, verificând argumentele invocate în recurs, prin prisma materialelor din dosar, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție a ajuns la concluzia că recursul declarat de Pretura sectorului Buiucani urmează a fi admis și casată decizia din 1 noiembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Centru, reieșind din următoarele considerente.

39. Completul reține că problema decisivă a prezentei cauze nu rezidă, la această etapă, în stabilirea definitivă a existenței sau inexistenței datoriei pretinse de intimata SRL „Gonvaro-Con”, ci în verificarea dacă instanța de apel a examinat în mod real și complet criticile formulate împotriva hotărârii primei instanțe și dacă a determinat corect raportul juridic litigios și legea aplicabilă.

40. Așa cum a fost menționat mai sus, una dintre obligațiile fundamentale ale instanței de judecată este de a determina cu exactitate natura raportului juridic dintre părți și normele care guvernează acel raport. Această operațiune nu poate fi realizată formal, prin simpla preluare a calificării propuse de una dintre părți sau

prin subsumarea automată a raportului dedus judecății unor norme generale, fără examinarea cadrului juridic special incident.

41. Exigența este cu atât mai accentuată în cauzele în care una dintre părți este o autoritate publică și se pretinde existența unei obligații patrimoniale izvorâte din executarea unor lucrări sau servicii în interes public. Într-o asemenea materie, instanța nu poate omite analiza dacă raportul invocat de reclamant se înscrie sau nu în domeniul achizițiilor publice și care sunt consecințele juridice ale acestei încadrări.

42. Potrivit [Hotărârii Curții Constituționale nr. 3 din 20 ianuarie 2015](#), §41 importanța principiului legalității presupune ca legea să fie respectată, această exigență există nu doar pentru indivizi, dar în egală măsură și pentru autoritățile publice și private, în măsura în care legalitatea vizează actele agenților publici, exigența este ca aceștia să acționeze în limitele atribuțiilor care le-au fost conferite de lege, motiv din care, instanța de judecată nu constituie o excepție de la regulă.

43. În speță, pretenția formulată de SRL „Gonvaro-Con” vizează încasarea sumei de 1 829 104 lei pentru lucrări de curățire a albiei râulețului Durlești, executate, potrivit susținerilor sale, în beneficiul Preturii sectorului Buiucani. În susținerea pretenției sale, a prezentat dispoziția nr. 132-01 din 24 iunie 2020 cu privire la curățirea albiei râulețului Durlești, emisă de Pretura sectorului Buiucani (f.d. 9), devizele locale întocmite de SRL „Gonvaro-Con” (f.d. 11-12), procesele-verbale de recepție a lucrărilor executate în luna iunie-iulie 2020 și iulie-august 2020, (f.d. 13-16), două facturi fiscale și actul de verificare semnate unipersonal (f.d. 17-19).

44. Valoarea pretinsă depășește în mod vădit pragul legal prevăzut de art. 2 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 131/2015 pentru contractele de achiziții publice de lucrări.

45. În acest context, argumentul recurentei potrivit căruia raportul litigios nu putea fi examinat exclusiv prin prisma normelor generale din Codul civil, fără analiza normelor speciale în materia achizițiilor publice, reprezenta argumentul central al apelului și, ulterior, al recursului. Acesta nu avea un caracter secundar sau auxiliar, ci viza tocmai temeiul juridic al obligației de plată imputate unei autorități publice.

46. Pretura sectorului Buiucani a susținut pe parcursul procesului, că între ea și SRL „Gonvaro-Con” nu a existat contract de prestări servicii, contract de achiziții publice sau alt angajament direct de plată, iar dispoziția din 24 iunie 2020 stabilea că executarea lucrărilor revenea ÎMPSSL Buiucani, în colaborare cu operatorii economici menționați, nu că Pretura ar fi contractat direct acele lucrări în afara cadrului legal specific.

47. Prin urmare, instanța de apel era obligată să verifice, în limitele art. 373 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, cel puțin următoarele chestiuni esențiale:

dacă raportul litigios intră în domeniul de aplicare al Legii nr. 131/2015; dacă exista ori nu un contract de achiziții publice sau un alt temei de asumare a obligației de plată; care era rolul concret al ÎMPSSL Buiucani în executarea lucrărilor; dacă pretorul putea, în limitele competențelor sale, să genereze o obligație patrimonială directă în sarcina Preturii; și dacă înscrisurile prezentate de reclamantă demonstrează un raport obligațional și nemijlocit întinderea datoriei.

48. Reieșind din analiza deciziei Curții de apel din 1 noiembrie 2023 rezultă că instanța de apel nu a răspuns acestor critici esențiale. Curtea de Apel a reținut că lucrările au fost dispuse prin dispoziția Preturii, că devizele și procesele-verbale poartă semnătura pretorului și că lucrările au fost executate și recepționate, după care a concluzionat că între părți s-au născut raporturi obligaționale specifice unui raport de prestări servicii.

49. O asemenea concluzie este însă insuficient motivată în raport cu argumentele formulate de apelantă. Instanța de apel nu a explicat de ce, în pofida valorii lucrărilor și a naturii publice a beneficiarului pretins, nu era necesară examinarea cadrului normativ special prevăzut de Legea nr. 131/2015. De asemenea, nu a arătat în baza cărui temei juridic a considerat că o obligație patrimonială a unei autorități contractante poate fi dedusă exclusiv din devize, procese-verbale și facturi, în absența constatării unui contract încheiat în forma și procedura prevăzute de legea specială sau a stabilirii unui alt izvor juridic distinct, clar și valid.

50. În mod particular, instanța de apel a omis să dea un răspuns clar argumentului apelantei întemeiat pe definiția legală a contractului de achiziții publice și pe cerințele de formă și procedură stabilite de art. 1, art. 13-15 și art. 74 din Legea nr. 131/2015. Dacă, în raport cu aceste norme, obligațiile patrimoniale ale unei autorități contractante se nasc, de regulă, în cadrul procedurilor de achiziție și prin contracte cu titlu oneros încheiate în scris, instanța de apel trebuia să arate de ce, în speță, pretenția reclamantei poate fi admisă independent de verificarea respectării sau nerespectării acestui cadru.

51. Mai mult, instanța de apel nu a analizat afirmația recurentei potrivit căreia dispoziția emisă de Pretură nu avea valoarea juridică a unui contract și nici nu stabilea, prin ea însăși, existența unui raport obligațional direct de plată între Pretură și SRL „Gonvaro-Con”, ci doar punea în sarcina ÎMPSSL Buiucani executarea lucrărilor în colaborare cu subiecții nominalizați. Or, simpla indicare într-o dispoziție administrativă a unei colaborări cu un agent economic nu permite, să se conchidă automat asupra nașterii unui raport obligațional civil direct cu autoritatea publică, în lipsa verificării temeiului juridic concret al obligației de plată și a competenței persoanelor care au semnat înscrisurile invocate de reclamantă.

52. În aceeași logică, instanța de apel nu a examinat în mod real critica privind competența persoanelor care au semnat devizele și procesele-verbale. Recurenta a susținut expres că actele invocate de intimată ar fi fost semnate de persoane neîmputernicite ori cu depășirea atribuțiilor de serviciu. O atare critică nu putea fi neglijată, mai ales într-un litigiu în care existența însăși a obligației de plată este dedusă din acele înscrisuri.

53. Nu este suficient ca instanța să constate existența materială a unor înscrisuri. În conformitate cu art. 121, art. 122, art. 130 și art. 240 din Codul de procedură civilă, ea trebuia să verifice relevanța și forța lor probantă, inclusiv sub aspectul conformității lor cu regimul juridic aplicabil.

54. Astfel, decizia instanței de apel nu răspunde argumentului principal al apelantei privind aplicabilitatea cadrului normativ special al achizițiilor publice și nici nu explică dacă raportul dedus judecății a fost sau nu unul supus acestui regim. În lipsa unei asemenea analize, concluzia despre existența unor raporturi obligaționale specifice unui contract de prestări servicii nu poate fi stabilită.

55. În jurisprudența sa, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, a statuat că, pentru a răspunde cerințelor procesului echitabil, motivarea ar trebui să evidențieze că judecătorul a examinat cu adevărat chestiunile esențiale ce i-au fost prezentate (Boldea împotriva României din 15 februarie 2007, paragraful 29; Helle împotriva Finlandei din 19 februarie 1997, paragraful 60).

56. În prezenta cauză, lipsa unui răspuns real și explicit al instanței de apel la argumentul central referitor la natura raportului juridic și la incidența Legii nr. 131/2015 afectează însăși legalitatea controlului judiciar exercitat în apel. Curtea de Apel nu putea să confirme soluția primei instanțe fără să stabilească, mai întâi, legea aplicabilă raportului litigios și temeiul juridic al obligației pretinse.

57. Această omisiune nu poate fi suplinită în recurs. Curtea Supremă de Justiție nu poate proceda, pentru prima dată în faza recursului, la determinarea integrală a raportului juridic, la analiza nemijlocită și multiaspectuală a tuturor înscrisurilor relevante, la clarificarea rolului ÎMPSL Buiucani, a competenței semnatarilor și a efectelor juridice ale normelor speciale în materia achizițiilor publice, întrucât o asemenea intervenție ar depăși limitele controlului de legalitate și ar echivala cu substituirea instanței de apel în propria sa funcție.

58. Completul reține că interpretarea legii realizată de instanța de apel contravine jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție cu privire la necesitatea stabilirii clare a izvorului obligației pretinse și a forței probante a înscrisurilor invocate, întrunind astfel temeiul de recurs prevăzut de art. 432 alin. (1) lit. a) Cod de procedură civilă. Astfel, în decizia CSJ nr. [2rac-55/23](#), Curtea a statuat că, în raporturile dintre o autoritate publică și o entitate juridică, în lipsa unor înscrisuri care să demonstreze acordul părților privind executarea anumitor

lucrări suplimentare, deși a existat un contract, borderourile măsurărilor de control și devizele locale nu sunt suficiente, prin ele însele, pentru a stabili existența unor obligații reciproce între părți.

59. La rejudecarea cauzei, instanța de apel va verifica în mod efectiv și distinct argumentele apelantei privind: existența sau inexistența unui raport obligațional direct între Pretura sectorului Buiucani și SRL „Gonvaro-Con”; valoarea juridică a dispoziției din 24 iunie 2020 și al ÎMPSSL Buiucani; incidența dispozițiilor Legii nr. 131/2015; competența persoanelor care au semnat înscrisurile invocate; aptitudinea acestor înscrisuri de a angaja patrimonial autoritatea publică.

60. Astfel, în acest caz, Curtea Supremă de Justiție nu poate purcede la corectarea omisiunilor instanței de apel, din motiv că ar putea fi impusă să înlocuiască circumstanțele de drept și de fapt indicate anterior în decizia contestată, cu cele proprii, ceea ce ar reprezenta o substituie în analiza multiaspectuală a cauzei și ar fi pusă în situația să examineze cauza ca și cum aceasta nu ar fi fost examinată în prima instanță și în apel (a se vedea decizia nr. [2ra-727/24](#), §51-55).

61. Având în vedere că argumentele deciziei Curții de Apel Chișinău din 1 noiembrie 2023 au fost desființate, devine necesar ca Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție să dispună casarea deciziei instanței de apel și să trimită cauza la rejudecare la Curtea de Apel Centru în alt complet de judecată.

62. Ținând cont de cele expuse și în temeiul art. 431 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului, art. 442, art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Admite recursul declarat de Pretura sectorului Buiucani.

Casează decizia din 1 noiembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău în cauza civilă, SRL „Gonvaro-Con” împotriva Preturii sectorului Buiucani privind încasarea datoriei și transmite cauza spre rejudecare la Curtea de Apel Centru, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președinte, judecător

Stela Procopciuc

Judecători

Ion Munteanu

Gheorghe Stratulat